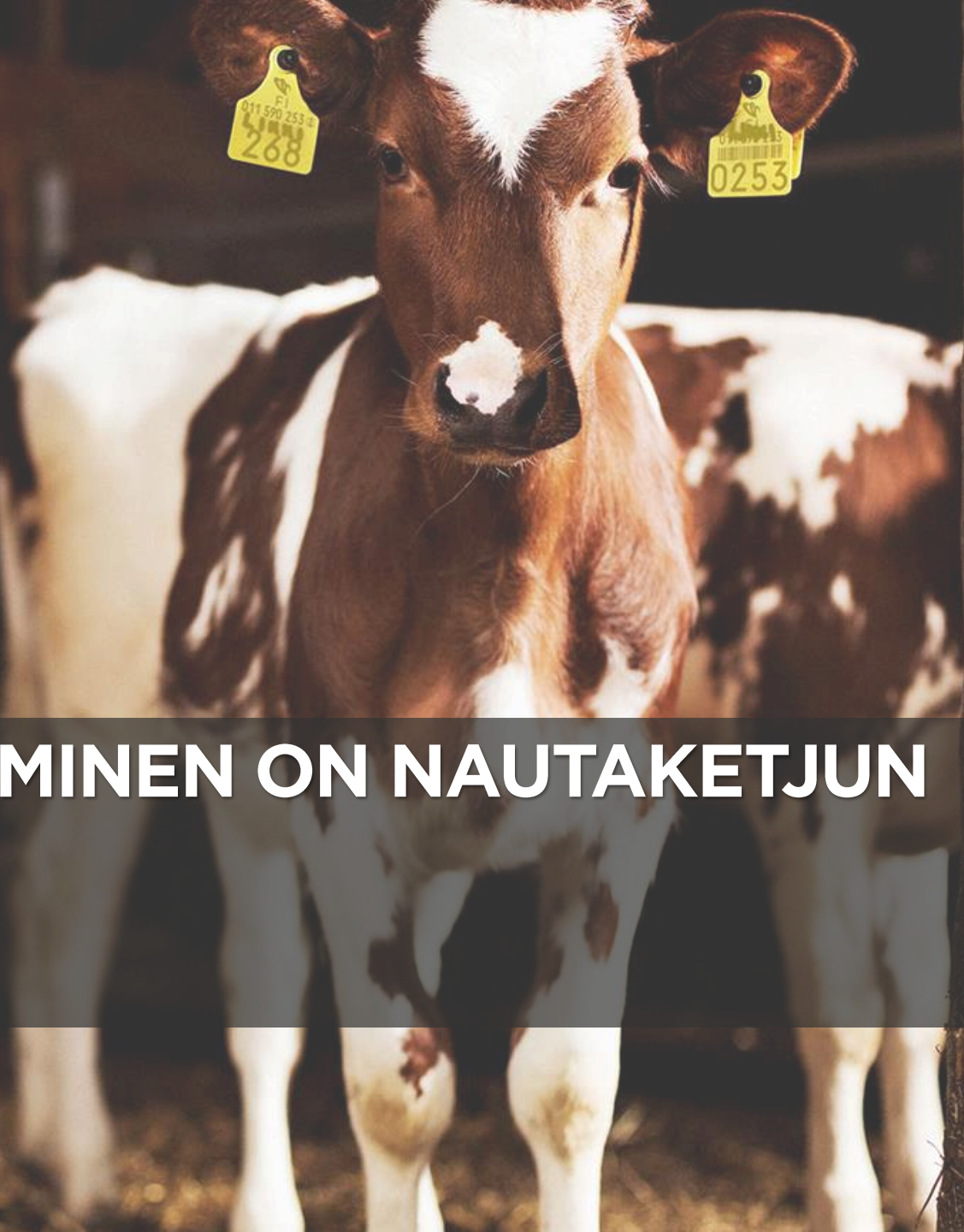

PÄLVISILSAN VASTUSTAMINEN ON NAUTAKETJUN YHTEINEN ASIA

26.3.2025

HANNA CASTRO

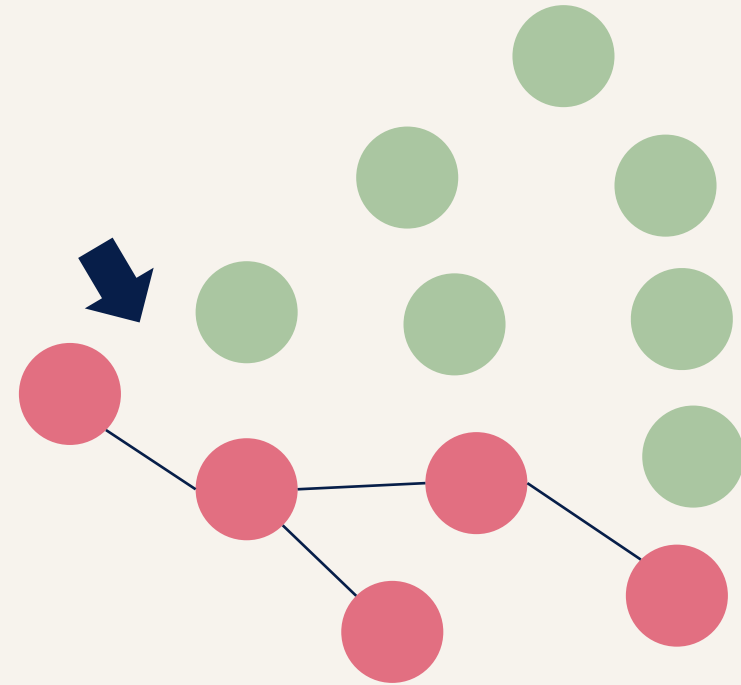
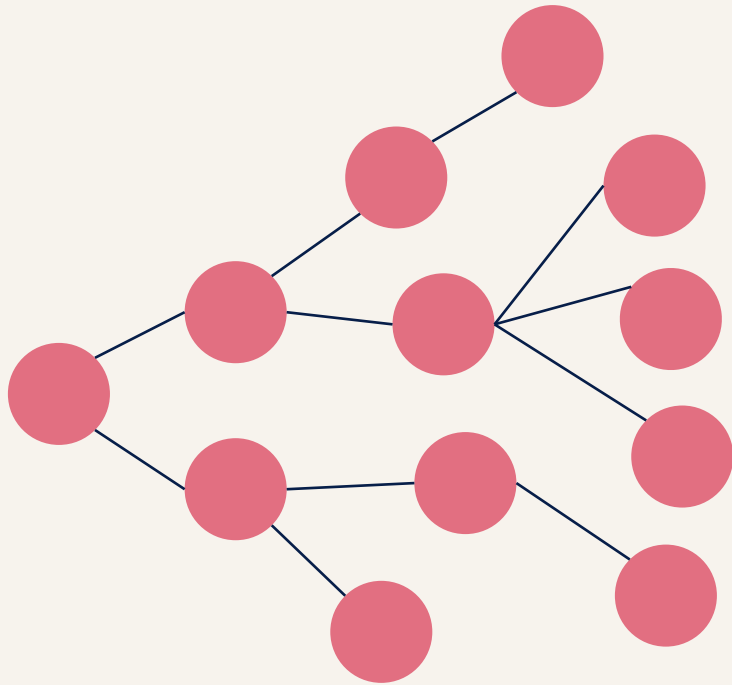
”Minkä taakseen jättää, sen edestään löytää”

PÄLVISILSAN TORJUMINEN ON KOKO NAUTASEKTORIN YHTEINEN ASIA

- ✦ Meijerit ja teurastamot ovat sitoutuneita pälvilsan torjuntaan ja tukevat torjuntaa ETT:n kautta (mm. rokotesubventiot).
 - Vastuullinen liiketoiminta on alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden elinehto.
 - Sosiaalinen vastuu: pälvilsa on zoonoosi
 - Eläinten hyvinvointi: ihomuutokset alttiita bakteeritulehduksille
 - Talousvaikutukset: vuotateollisuus, imagohaitta
- ✦ Alueellinen yhteistyö ja tiedonvaihto olennaisia tartuntojen hallinnassa
 - Ehkäistään tartunnan leviäminen naapurituloille ja eteenpäin ketjussa.
 - Alueella esiintyvät kasvattamot voivat toimia pälvilsan tartunnan lähteenä, josta tauti voi levitä maitotiloille.
 - Pälvisilsan torjunnassa tulee huomioida kansallinen ja alueellinen tilanne.

JOKAINEN EHKÄISTY TARTUNTA VÄHENTÄÄ PÄLVISILSAN LEVIÄMISTÄ MERKITTÄVÄSTI

PÄLVISILSA ON ZOONOOSI

- ◆ Tartunta eläinten kanssa kontaktissa oleviin ihmisiin ei ole harvinaista.
- ◆ Tartunnan saaneille kehittyy kolikonmuotoisia iho-oireita, jotka ilmenevät muutaman viikon sisällä altistumisesta. Ihon rikkoutuminen altistaa tartunnalle.
- ◆ Nautatilan työnantaja on vastuussa henkilökunnan työturvallisuudesta
 - Arvioi ja hallitse zoonoosiriskit
 - Laadi kirjalliset toimintaohjeet
 - Perehdyttää työntekijät turvalliseen työskentelyyn.
 - Tarjoa asianmukaiset suojavarusteet

PÄLVISILSARISKIN HALLINTA TILATASOLLA

ennen

Riskien tunnistaminen
ja ehkäiseminen

- ✦ Riskien arviointi ja seuranta
- ✦ Ennaltaehkäisy
- ✦ Varautuminen taudinpurkaukseen

”tilanne päällä”

Toiminta
taudinpurkauksessa

- ✦ Taudin tunnistaminen
- ✦ Tilanearvio ja päätös jatkotoimenpiteistä
- ✦ Ilmoitukset yhteistyökumppaneille
- ✦ Leviämisen ehkäiseminen
- ✦ Saneeraus

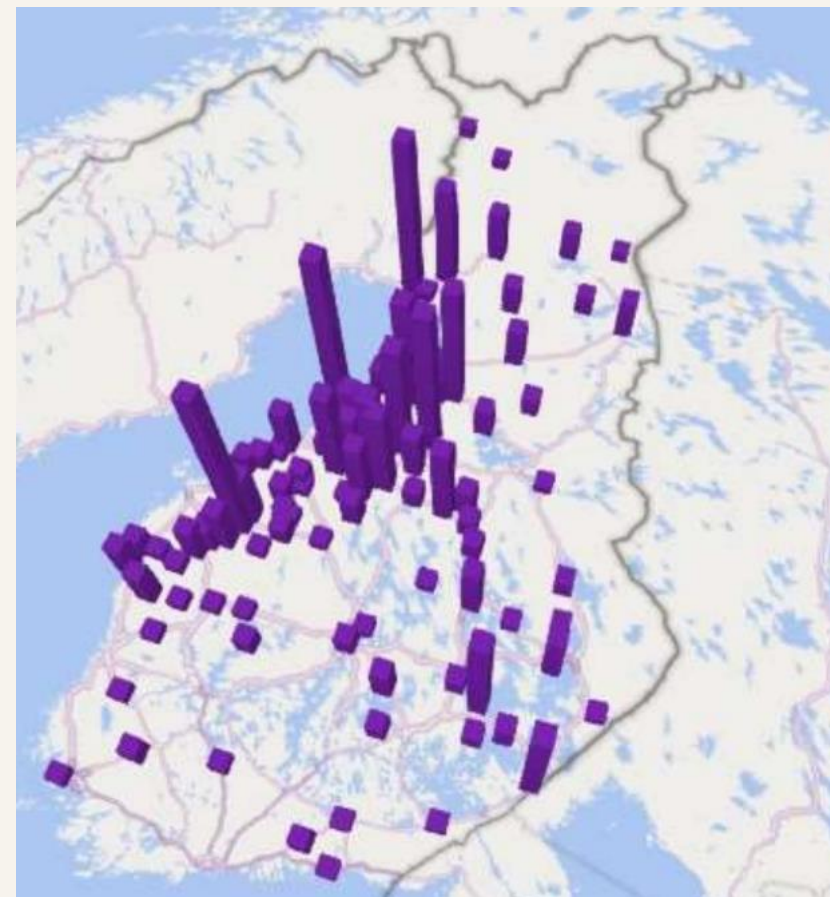
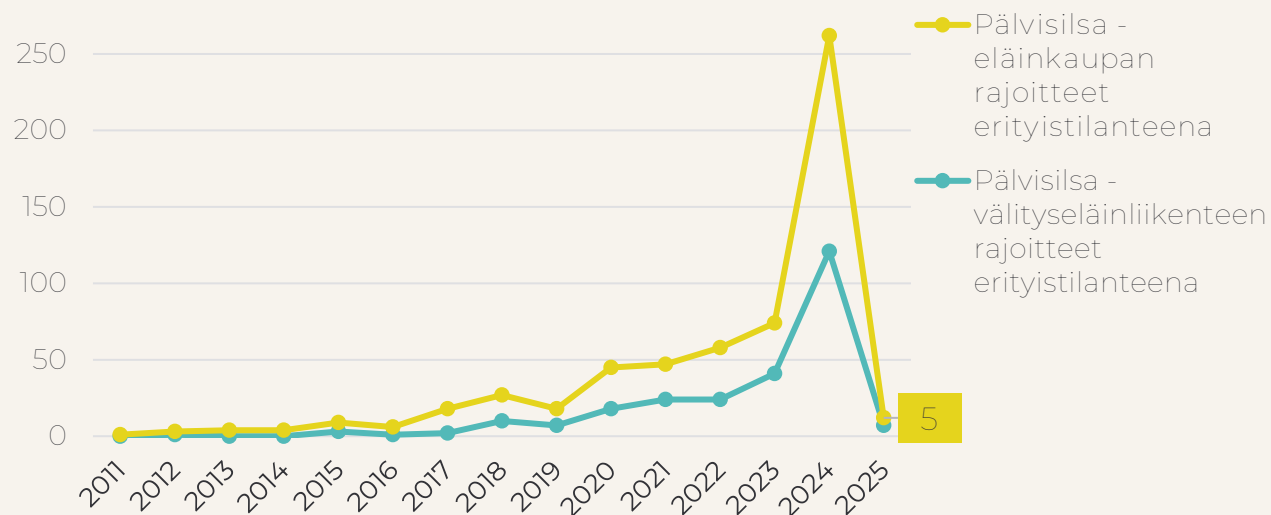
jälkeen

Palautuminen ja
jatkuva kehittäminen

- ✦ Oppien jakaminen ja hyödyntäminen
- ✦ Tautitorjunnan keittäminen

SEURAA PÄLVISILSATILANNETEEEN KEHITYSTÄ ALUEELLASI

- ✦ Pälvisilsatartuntojen määrä kolminkertaistui vuoden 2024 aikana
- ✦ Onko naapuritiloilla tai tilan yhteistyökumppaneilla todettu pälvisiltaa?

Kuva: ETT ry. Pälvisilsatilanne 15.4.2024

VALION TUOTANTOTAPA-OHJE 18

TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISEMINEN

- **Eläinten pitopaikoissa tulee toimia siten, että estetään tartuntatautien kulkeutuminen ja leviäminen. (L)**
 - **Tautien kulkeutumista pitopaikkaan estetään esimerkiksi**
 - ostamalla eläimiä vain sellaisista pitopaikoista, joiden terveystilanne tunnetaan
 - pitämällä ostoeläimet erillään pitopaikan muista eläimistä
 - rajoittamalla vierailijoiden pääsyä tuotantotiloihin
 - järjestämällä suojavaatetus pitopaikassa vieraileville ja haittaeläintorjunnalla.
 - **Tautien leviämistä pitopaikassa estetään esimerkiksi**
 - eristämällä sairaat eläimet terveistä
 - käsittelemällä rehuja hygieenisesti (mm. rehun ja lannan kuljetusreittien risteämisen välttäminen)
 - osastoimalla eläimet ikäryhmittäin
 - osastojen kertatäytyksellä ja puhdistamalla
 - tarvittaessa desinfioimalla eläintenpitotilat ryhmien välillä.

VALION TUOTANTOTAPA-OHJE 18

TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISEMINEN

- Jos karjassasi on tarttuva tauti, ilmoita asiasta eläinlääkärille ja osuuskunnan tuotantoneuvojalle. Ilmoita siitä tarvittaessa etukäteen myös vieraileville ammatti-ihmisille kuten seminologille tai karja-autonkuljettajalle. (V)
- Haitta- ja muiden eläinten aiheuttama elintarvikkeiden saastuminen on pyrittävä estämään. Haitta- ja muilta eläimiltä on suojattava muun muassa eläinsuojat, rehuvarastot, jätteiden säilytysastiat ja elintarvikkeiden säilytystilat. (L) Haittaeläimiä ovat jyrsijät (erityisesti rotat), linnut ja hyönteiset. Myöskään muut eläimet kuten lemmikit eivät saa aiheuttaa tuhoja tai saastuttaa tuotantotiloja tai elintarvikkeita. (L)
- Noudata ETT:n ohjeiden ”48 tunnin sääntöä” omien ulkomaanmatkojen ja ulkomaalaisten vierailijoiden tai työntekijöiden kohdalla. (V)

VALION TUOTANTOTAPA-OHJE 18

TARTTUVIEN TAUTIEN EHKÄISEMINEN

- Varaa jokaiselle vierailijalle puhtaat suojavaatteet ja jalkineet ja varmista, että he myös käyttävät niitä. (V) Järjestä kulku navettaan tautisulun kautta mahdollisuuksien mukaan. (S)
- On suositeltavaa, ettei eläinten hakija (välitysvasikat, teuraseläimet) tule sisälle eläintiloihin, eikä eläinkuljetusauton ilmatila ole yhteydessä navettailmaan. Noudettaville eläimille järjestetään mahdollisuuksien mukaan noutopaikka muualle kuin tuotantorakennukseen (S).
- Ryhmittele eri eläinryhmät siten, että tarttuvien tautien leviäminen on mahdollisimman vähäistä. (S)
- Kouluta työntekijöitäsi ymmärtämään tarttuvien eläintautien merkitys ja kerro tarttuvien tautien ennalta ehkäisyn toimintatavoista työntekijöille ja vierailijoille. (S)
- On suositeltavaa, että tilalle hankitaan omaksi sellaiset välineet, jotka koskettavat eläimeen. Vältä pesemättömien koneiden ja laitteiden yhteiskäyttöä. (S)

Mourujärvi & Rautala (2019) *Suomen Eläinlääkärilehti* 125:7

LYPSYKARJATILOJEN KONTAKTIT PÄLVISILSATILOIHIN

	Kontakti	Ei arvioitavissa ^a Tilojen lukumäärä	Ei kontaktia ^b Tilojen lukumäärä	Kontakteihin ei liittynyt yhteyttä tunnettuihin pälvisiltiloihin ^c Tilojen lukumäärä	Riskialtis toiminta tai kontakti pälvisiltilaan
Ostoeläimet	Eläinostot		8	4	1 tila: osto puutteellisesti saneeratulta tilalta
Tilalla vierailevat ammattilaiset	Seminologi	5	4	3	1 tila: seminologi tullut suoraan pälvisiltilalta, isännän kertomaa, ei voitu varmistaa kontaktia
	Eläinlääkäri	4		5	1 tila: hoidetun lehmän naapurilehmä hankasi päätään eläinlääkäriin, saanut oireita 1 kk käynnistä. Eläinlääkäri tullut omin vaattein navettaan. 3 tilaa: käynti silsilalla samana päivänä
	Lomittaja	4	5	2	2 tilaa: lomitus silsilalla edellisenä päivänä
	Sorkkahoitaja	9	4		
	Muut vierailijat		12		1 tila: robotin korjaaja tullut omin vaattein
Koneet & ajoneuvot	Urakoinnit		11		1 tila: isäntä käyttänyt silsilan traktoria 1 tila: paalausurakoitsijan tilalla tartunta
	Teuras- ja välitysa-			4	2 tilaa: silsila hakee itse vasikat pihasta 1 tila: auto käynyt samana päivänä silsilalla 6 tilaa: auto käynyt edellisenä päivänä silsilalla
Naapurit	Naapuritilat	2	3		1 tila: laitumet silsilan laidunten naapurissa 1 tila: silsilan karanneet eläimet käyneet pihassa 5 tilaa: silsila 1–2 km:n päässä 1 tila: 10 km:n säteellä kolme silsilaa

a Kaikkia tietoja ei saatu tai käyntien arvioinnissa ei pystytty huomioimaan mahdollisesti alueella olevia muita pälvisiltiloja.

b Tilanne ei koskenut tilaa, esimerkiksi ostoeläimiä ei ollut, tilalliset siemensivät itse tai tila ei ollut käyttänyt lomittajaa.

c Kontaktit pystyttiin varmistamaan riskittömiksi, esimerkiksi ostoeläimillä oli klinisiin oireisiin perustuva terveystodistus ja seminologien, eläinlääkärien ja lomittajien kaikki käynnit varmistettiin huomioiden myös tutkimuksen ulkopuoliset pälvisiltilat.

Miten pälvisilsa voi levitä tilallesi?

Todennäköisyys?

Toimenpiteet riskin hallintaan?

ETT:n pelisäännöt
vastuulliseen
eläinkauppaan
huom. oireettomat riski

Navetan ilmatilasta
erillinen lastaustila;
ei ulkopuolisia
eläintiloihin

ETT:n ohjeiden
mukainen tautisulku ja
suojavarustus

PÄLVISILSAN EHKÄISY URAKOINNISSA

- ◆ Pälvisilsa voi levitä yhteisten välineiden, koneiden tai urakointien kautta
- ◆ Tunne yhteistyökumppaneiden tautitilanne
- ◆ Varmistaa yhteisten välineiden puhtaus
- ◆ Naapuritiloilta tartunta voi myös levitä
 - suorien eläinkontaktien kautta (vierekkäiset laidunalueet, karkulaiset)
 - koti- ja haittaeläinten välityksellä (kissat, jyräjät)

Muista ainakin tämä:

ILMOITA TARTTUVASTA TAUDISTA

- ✦ Kerro yhteistyökumppaneillesi tartunnasta tai tartuntaepäilystä
 - Välitä tieto taudinpurkauksesta oman maidonhankintaosuuskunnan asiantuntijalle ja teurastamoyhteistyökumppanille.
 - Ilmoittaminen meijerille ja teurastamolle voidaan tehdä Nasevan erityistilanteiden avulla.
- ✦ Keinosiemennysosuuskunta, sorkkahoitajat, lomittajat, laitehuoltajat ym. ammattilaiset ovat riippuvaisia tilojen omista ilmoituksista

VIERAILIJAT

- Ilmoita etukäteen tilalle tuleville ammattilaisille ja muille vieraille, että tilalla on todettu tai epäilty pälvisilsa.
- Aseta selkeä ohjeistus tilan sisäänkäynnille esimerkiksi kyltti, jossa että tilalla on todettu tai epäilty pälvisilsa ja ohjeistetaan suojarusteiden käyttö.
- Pidä kirjaa tilalla käyneistä henkilöistä, jotta mahdollisen tartuntatilanteen jäljitys on helpompaa.

SANEERAAMINEN ON KOKO SEKTORIN YHTEINEN ETU

Tautikarjojen saneeraaminen on kaikkein tehokkain tapa vähentää alueellista pälvisilsariskiä

- ✦ Lypsykarjatiloja on saneerattu hyvällä menestyksellä. Ohjeiden mukaan saneeraukseen ryhtyneillä tutkimustiloilla oireita ei enää ollut.
- ✦ Hyödynnä ETT ry:n ohjeita ja laadi saneeraussuunnitelma yhdessä eläinlääkärin kanssa.
- ✦ Kiitokset kaikille jotka ovat lähteneet mukaan torjuntatoimiin ja pälvisilsasaneerauksiin.

KIITOS

PÄLVISILSAN TORJUNTA
on nautasektorin yhteinen asia

ESITTÄJÄ
Hanna Castro
hanna.castro@valio.fi

VALIO
Meijeritie 6, 00370 Helsinki
PL 10, 00039 Valio